

Zemfira Səfərova
Akademik
safarova1937@mail.ru
(Azərbaycan)

QARA QARAYEV BU GÜN DƏ BİZİMLƏDİR

Bu gün 100 yaşlı dahi Qara Qarayevin ecazkar və ilhamlı musiqisini dinləmək, eşitmək hamımızın daxili bir tələbatına çevrilib, istər onun “Leyli və Məcnun” simfonik poeması olsun, istər “Yeddi gözəl” baleti və yaxud “Üçüncü simfoniya”sı. Görkəmli musiqi alimi-professor Lev Mazel müasir musiqinin inkişaf yolları haqqında yazarkən, dünya musiqisinin inkişafına böyük təsir göstərən müasir bəstəkarlardan - Qerşvin, Albenis, de Falya, Bartok, Villa Lobos, Voan Uilyams kimi məşhur bəstəkarların sırasında Qara Qarayevin də adını çəkməsi sevindiricidir.

İyirmi birinci əsrin əvvəllərində musiqi elmimizin tarixinə nəzər salarkən, onun korifeyləri Səfiyyəddin Urməvi, Əbdülqadir Marağai, Fətullah Şirvani, Mir Möhsün Nəvvab, Üzeyir Hacıbəyli kimi sənətkarlar və alimlər ilə bir sırada, müasirimiz olmuş Qara Qarayevin də adını böyük iftixarla çəkmək istərdim. Yuxarıda adlarını sadaladığım bu alimlərimizin hər biri musiqi haqda risalələr, traktatlar yazmış, qiymətli elmi əsərlər qoyub getmişlər.

Qara Qarayevin sırf musiqi elminə, nəzəriyyəsinə, musiqi estetikaya aid xüsusi tədqiqatı olmasa da, onun zəngin elmi- publisistik irsi, 40 il ərzində yazdığı çoxlu məqalələri, resenziyaları, məruzə və çıxışları, müsahibələri, incəsənətin bir sıra vacib problemləri - xəlqilik, millilik, beynəlmillilik, ənənəlik, novatorluq haqqında fikirləri, düşüncələri, görüşləri, elmi müddəaları, ona böyük mütəfəkkir alim kimi Azərbaycan musiqi elmində möhkəm və şərəfli yer tutmasına haqq qazandırır. Sənətin bir çox önəmli problemlərinin sənətkar tərəfindən təhlili və tədqiqi, alimin qiymətli elmi, musiqi-estetik konsepsiyasını təşkil edir.

Qara Qarayev zəngin dünyagörüşünə, ensiklopedik biliyə, fəlsəfi ümumiləşdirmələrə, geniş erudisiyaya, iti zəkaya malik alim idi. O, musiqi elminin son nailiyyətlərini böyük dəqiqliklə öyrənmiş, mənimsəmiş, dünya musiqisinin, eləcə də ədəbiyyatının, rəssamlığının, teatrının gözəl bilicisi olmuşdu.

Q. Qarayev həm də parlaq natiq və sərrast söz ustası idi. Alimin ehtiraslı, alovlu çıxışları, musiqimizin ən aktual problemləri ilə zəngin məruzələri heç

kəsi laqeyd, etinasız qoymurdu. Onun hər çıxışı, məruzəsi böyük auditoriya toplayaraq, musiqi həyatımızda xüsusi hadisəyə çevrilirdi. Q.Qarayev bir çox xarici ölkələrdə keçən beynəlxalq konfranslarda və simpoziumlarda Sovet musiqisinin ləyaqətli və səlahiyyətli nümayəndəsi və elçisi kimi dəfələrlə çıxış etmişdir. Onun son çıxışlarından biri də İtaliyada «Sovet musiqisinin vacib prinsipləri» mövzusunda etdiyi məruzəsi olmuşdu.

Qara Qarayev XX əsri musiqi termini ilə “molto accelerando e crescendo” kimi müəyyənləşdirmişdir, bu, yəni hərəkəti sürətləndirib səslənməni gücləndirmək deməkdir. Q.Qarayevin özü bu tempə riayət edərək yazıb yaratmışdır. Bəstəkarın hər bir əsərinin premyerası musiqimizin bayramına çevrilmiş, musiqimizdə dönüş yaratmışdır. Belə əsərlərdən «Çılgın qaskoniyalı» müzikli, üçüncü simfoniya, skripka üçün konserti, «Don Kixot» simfonik qravürləri, «İldırımlı yollarla» və «Yeddi gözəl» baletləri, ilk əsərlərindən «Leyli və Məcnun» simfonik poeması, eləcə də kino filmlərə, teatr tamaşalarına yazdığı musiqini, fortepiano üçün 24 prelüdini göstərmək olar. Bu bəstəkarın əsərlərinin, əlbəttə tam siyahısı deyil, hələ neçə-neçə tamamlanmamış əsəri arxivində qalmışdır. Xəzər neftçilərinin həyatına həsr edilmiş «Uşaqlarsız şəhər» oratoriyası, Anri Barbüsün əsəri əsasında “Zəriflik” monooperası və son həyata keçməmiş planlarından - yeddi muğam əsasında «Leyli və Məcnun» mövzusunda sintetik musiqi-səhnə əsəri idi.

“Müasirlik mənim qəlbimi daha çox həyəcanlandırır” – deyə etiraf edən bəstəkar əsl mənada müasir əsərlər yaratmışdır, həm məzmun, forma, həm də musiqi dili etibarilə. Bəstəkar-alim Q.Qarayevin publisistikasında da bu tezis-çağırış qırmızı xətt kimi bütün yazılarından keçir. Bəzi yazıların elə sərlövhələrini götürək. “Müasirlik - bütün məsələlərin əsasıdır”, “Vaxtın nəbzi”, “Bu gün bizi düşündürən nədir?”, “Yeniliyi görmək və tərənnüm etmək”, “Vaxt ilə ayaqlaşmaq”, “Əsrlə bir olmaq” və sair.

Müəllimi Üzeyir bəy kimi Qarayevin yaradıcılığında da nəzəriyyə və bəstəkarlıq paralel inkişaf etmiş, sıx əlaqədə olmuş və bir-birini tamamlamışdır. Üzeyir Hacıbəylidən sonra musiqi sahəsində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü məhz Qara Qarayev seçilmişdir.

Qara Qarayev Üzeyir Hacıbəylinin musiqi əsərlərinin akademik nəşrinin də baş redaktoru idi. Üzeyir Hacıbəylinin xatirəsini əbədləşdirmək məqsədi ilə hələ 1948-ci ildə Nazirlər Soveti bəstəkarın musiqi irsini nəşr etmək haqqında qərar qəbul etmişdi. Uzun illər bu nəşr ərsəyə gəlmirdi və bunun səbəbini gah əlyazmaların azlığında, gah belə nəşr üçün bizdə metodologiyanın olmamasında, gah da maliyyə məsələlərində görürdülər.

Hal-hazırda Akademianın “Musiqi tarixi və nəzəriyyəsi” şöbəsinin hazırladığı bu nəşrin beş kitabdan ibarət üç cildi artıq çapdan çıxmışdır. Birinci iki cild “Leyli və Məcnun” operasının partiturası və klaviridir, üçüncü cild “Koroğlu” operasının partiturasıdır. Bu cildləri çapa hazırlayan, onların giriş məqalələrinin və elmi şərhlərinin müəllifi və həm də nəşrin redkollegiyasının üzvü kimi, mən dəfələrlə böyük bəstəkarla görüşmüşdüm.

Q.Qarayevə təqdim etdiyim birinci cildin materiallarına baxıb qeydlərini edəndən sonra, o, cildi çapa imzaladı.

Əgər Qara Qarayevin musiqi əsərlərinin əksəriyyəti təhlil edilmişsə, onun elmi irsi yalnız indi araşdırılır.

Q.Qarayev məqalələrində nə barədə yazırsa yazsın, məruzə və çıxışlarında nə haqda danışdırsa danışsın, o, həmişə ardıcıl, prinsipial mövqe tutmuş, öz əqidəsini, ideallarını qoruyub müdafiə etmiş, sənətdə mütərəqqi demokratik prinsiplərə əsaslanmışdır.

Alimin publisistikasında irəli sürülən problemlərin müəyyən qismi aşağıdakılardır: sənətdə müasirlik, sənətkarın cəmiyyətdə rolu, bəstəkarlıq sənətkarlığının problemləri, millilik və beynəlmiləllik, ənənə və novatorluq, musiqi folkloruna və musiqidə faciə kateqoriyasına münasibət, caz və estrada musiqisi, bədii zövq və texnologiya problemləri, bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyəti və gənc Azərbaycan bəstəkarlarının tərbiyəsi, musiqimizdə müxtəlif janrlar və ansambların inkişafı və sair.

Q.Qarayev məqalələrində böyük professionalılıqla müəllimləri Ü.Hacıbəyli və D.Şostakoviç, müasirləri S.Prokofyev, İ.Stravinski, A.Xaçaturyan, A.Balançivadze kimi məşhur bəstəkarların yaradıcılığını təhlil etmiş və onları yüksək qiymətləndirmişdir. Bu cəhətdən müəllimləri Ü.Hacıbəyli və D.Şostakoviç haqda məqalələr xüsusilə seçilir.

Qarayevin musiqisi sözün yüksək mənasında bəşəri, beynəlmiləl keyfiyyət daşıyan bir sənətdir. Bəstəkar, hətta seçdiyi ədəbi mövzular cəhətdən də yalnız milli ədəbiyyatımızla məhdudlaşmır. O, Nizami, Səməd Vurğun, Rəsul Rza poeziyasıyla bərabər, Şekspir və Servantes, Puşkin və Ömər Xəyyam, Lermontov, Lope de Vega və Rostan obrazlarına müraciət edir. Nazim Hikmət, Lenqston Hyüz, Vsevolod Vişnevski, Piter Abrahams kimi XX əsr sənətkarlarının əsərlərindən ilhamlanır. Bu əlbəttə ki, Q. Qarayevin musiqi sənətinə multikulturalizm cəhətdən yanaşması idi.

Bəstəkarın yaradıcılıq coğrafiyası da genişdir. Qarayev ilk Azərbaycan bəstəkarı idi ki, digər xalqların musiqi folkloruna müraciət etmişdir. Afrika-

dan Vyetnama qədər müxtəlif xalqların musiqi folkloru Qarayevin yaradıcılıq süzgəcindən keçib yeni keyfiyyət qazanmışdır.

Böyük rus şairi A.S.Puşkin qeyd etmişdir ki, Şekspir kimdən yazırsa yazsın, Danimarka şahzadəsi Hamletdənmi, zənci Otelladanmı, italiyalı Romeo və Cülyettadanmı, hər əsərində o, ingilis olaraq qalır. Musiqidə də belədir, Qarayevin yaradıcılığında da belədir.

Qarayevin müxtəlif xalqların həyatını əks etdirən, müxtəlif millətlərin musiqi folkloruna əsaslanan əsərlərini dinlədikdə belə, biz onların məhz Azərbaycan bəstəkarı tərəfindən duyulub yazıldığını deyə bilərik. Bəstəkar özü bu barədə belə yazır: “Bəzən yaradıcılıqda milli ənənələr sövqi-təbii meydana çıxır. Mən ispan, bolqar, vyetnam mövzuları əsasında musiqi yazıram. Mənə isə deyirlər ki, bu əsərlərdə mənim milliyyətimin, mənim Azərbaycan əllərimin izi qalır. Mən bunun necə baş verdiyini aydınlaşdırma bilmirəm və bu barədə heç düşünmürəm” [1, s.331].

Professional bəstəkarlıq yaradıcılığının folklorla əlaqəsi müddəası Qara Qarayevin yaradıcılığının müxtəlif dövrlərində yazdığı məqalələrin, məruzələrin, müsahibələrin ana xəttini təşkil edir. O, müsahibələrin birində sənətkarın xalqla əlaqəsi haqqında belə demişdir: “Xalqla olan əlaqə kompaniya deyil, ekskursiya deyil... zavoda getdin, zavoddan gəldin. Əsl sənətkar bioloji və sosioloji cəhətdən xalqa məxsusdur, onun bir hissəsidir” [1, s.245].

Azərbaycan bəstəkarlarının III qurultayında etdiyi məruzədə Qarayevin folklorla olan münasibəti dəqiq formalaşmış parlaq konsepsiya almışdır. Alim xalq musiqisini müxtəlif dərinliklərdə yerləşən neft qatlarına bənzədərək bu haqda belə demişdir: “Hələ 70-80 il əvvəl Abşeronda bir neçə metrlik quyu qazanda neft fontanı xoşbəxt sahibkarı varlandırırdı. Bir az sonra dayaz quyular qazıb nefti jalonkalarla dartmağa başladılar. Varlanmaq ehtirası ilə adamlar üst qatların sərvətini vəhşicəsinə çəkib qurtardılar. Yuxarı qatlar kasıblaşanda nefti mürəkkəb qurğularla çıxarmaq lazım gəldi” [1, s.331].

O, xalq musiqisinin də taleyini buna bənzədir və elə bil bu prosesi qabaqlayaraq yazır: «Gəlin bu barədə düşünək. Biz bu sərvəti həddən artıq asan yolla əldə eləmirikmi? Bu əlimizin altında olan üst qatları insafsızcasına istismar etmirikmi? Xalq musiqisinin həqiqətən tükənməz olan qaynaqları haqqında düşünmək vaxtı çatmayıbmı? Onun əsas zənginliyi üstə deyil, düşündüyümüzədən daha dərinlikdədir və biz oraya enmək üçün lazımı “texniki vasitələrlə silahlanmalıyıq”. Bu baxımdan Qarayev Üzeyir Hacıbəyli, Dmitri Şostakoviç, İqor Stravinski, Bela Bartok kimi bəstəkarların yaradıcılığını misal gətirir.

Hələ 1961-ci ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Los-Anceles şəhərində keçən Beynəlxalq musiqi festivalından qayıdan Qarayev öz təəssüratını ifadə edərək belə demişdir: “Biz onlardan əlli il geri qalmışıq”. Elə bundan sonra o, Qərbin musiqi sistemlərini, texnologiyasını öyrənməyə başlayır və bunun üçün çox vaxt, güc, enerji sərf edir.

Bu baxımdan alimin «Voprosı literaturı» jurnalındakı müsaibəsi ilə tanış olmaq maraqlıdır. Bəstəkar etiraf edir ki, müasir musiqi sistemlərinin, həmçinin dodekafoniyanın nəzəriyyə və təcrübəsinin əsaslarını öyrənmək üçün çox vaxt sərf edib. Lakin bu yazı texnikasını alim Şönberqdən (həmin texnikanın yaradıcısıdır - Z.S.) fərqli olaraq digər etik və estetik məqsədlər üçün istifadə etmişdir. O, yazır ki, “3-cü simfoniya mən yeni dilin müasir dövrün ruhunu daha gözəl əks etdirməyə qadir olduğunu deməyə çalışmışam. Bu dil yaradıcı individuallığı məhv eləmir və musiqini milli özünəməxsusluqdan da məhrum etmir. Belə ki, Şönberq texnikasının qaydaları çərçivəsində 3-cü simfoniya milli Azərbaycan mövzusu verilir. Mənə elə gəlir ki, bu, çox şey deməkdir”.

Müsaib Həkimovun Azərbaycan musiqisinin dünya musiqisinə nüfuz etməsi nə dərəcədə güclüdür sualına bəstəkar belə cavab vermişdi: “...Belə fikirləşmək düzgün deyil. Bu bizim, bu da dünyanın nailiyyətləridir. Axı, biz də bu dünyanın bir hissəsiyik və bizim bugünkü işimiz ümumdünya işinin bir hissəsidir” [1, s.402].

Qara Qarayevin dahi şair Nizaminin yaradıcılığına həsr edilmiş “Əsrlərin sönməz məşəli” adlı məqaləsi bu cəhətdən səciyyəvidir. Məqalədə Qarayev deyir ki, Nizaminin böyüklüyünü göstərmək üçün özündən sonrakı əsrlərdə müxtəlif millətlərin sənətkarlarına təsir etməsindən, həm də dərinlən təsir etməsindən əsaslı sübut tapmaq olarmı? Bu təsir rəssamlıqda, nəqqaşlıqda, memarlıqda, musiqidə, xalçaçılıqda və sənətin başqa sahələrində də nəzərə çarpmaqdadır. Nizami Gəncəvi yalnız Şərqdə deyil, Qərb ölkələrində də məşhurdur. Onun cəhanşümul əsərləri yüz illərdən bəri Avropa dillərinə tərcümə olunur. 18-ci əsrin dahi alman şairi Hötenin Nizamidən hörmət və pərəstişkarlıqla bəhs etməsi təsadüfi deyil. Bəzi xalqların Nizamini öz şairləri adlandırması da maraqlıdır. Yaradıcılığı ilə bütün xalqları, bütün bəşəriyyəti düşündürən məsələləri əhatə edən humanist, bütün millətlərin şairi adlanmağa layiqdir. Bununla bərabər o, əsl Azərbaycan şairidir.

Elə bu mövqedən Qara Qarayev «Molla Nəsrəddin» jurnalının redaktoru, böyük demokrat yazıçı Cəlil Məmmədquluzadənin yaradıcılığının əhəmiyyətini qiymətləndirirdi. Qarayev belə hesab edirdi ki, onun qəhrəmanları ilk baxışdan

oxuculara və tamaşaçılara cılız, əhəmiyyətsiz görünə bilər. Lakin onların humanizmi, daxili aləmi, demokratik fikirləri, məişəti elə böyük ustalqla açılır ki, bu surətlər və onların konkret milli hissləri ümumbəşəri və dərin fəlsəfi əhəmiyyət kəsb edirlər. Bu adi insanların idealları və faciəsi bütün hüquqsuz xalqların idealları və faciələri ilə səsləşir. Alimin fikrincə, Cəlil Məmmədquluzadənin dahiliyinin gücü də bundadır. Yazıçının yaradıcılığına biganə qalmayan bəstəkar onun məşhur “Ölülər” tamaşasına gözəl musiqi bəstələmişdir.

Qarayevin musiqidə faciə kimi estetik kateqoriyaya həsr edilmiş məqaləsi də xüsusi maraq doğurur. Həmin məqalədə alim bu sahədəki yanlış fikirlərə qarşı çıxırdı; guya faciə sovet sənətkarının dünyagörüşünə ziddir, sovet cəmiyyətində antoqanist siniflərin yoxluğu ilə bağlı olaraq, bizim sənətdə faciəvi kolliziya və obrazların mövcudluğu üçün əsas yoxdur. Qarayev vacib yaradıcı problemə bu cür bəsit yanaşmağın kökündən səhv olduğunu məqalədə müxtəlif dəlillərlə sübuta yetirirdi.

Qara Qarayev Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbini müasir mərhələdə xarakterizə edərək yuxarıda qaldırılan problemə çox tutarlı cavab vermişdir: “Zamanın tələbi, cəmiyyətimizin inkişaf prosesi, müasir dünyada baş verən dramatik hadisələr, elmin heyratəmiz nailiyyətləri və imperialist təcavüzkarların dəhşətli cinayətləri, dünya hadisələrinin bu baş gicəlləndirici ritmi, milyonların diqqətini özünə cəlb edir, insanları bir çox şəxsi və ictimai kompleks məsələləri həll etmək zərurəti qarşısında qoyur. Bütün bunlara sənətkar laqeyd qala bilməz.

...O, dünyanın qaynar hadisələrinə seyrçi kimi kənardan baxmır. Əsl sənətkar istər-istəməz öz estetik idealları uğrunda döyüşə atılır, həyat səhnəsində fəal rol oynamağa çalışır, o, həmişə xalqla birlikdədir, xalqın özüdür” [1, s.240].

Qara Qarayevin özü həmişə xalqla qırılmaz tellərlə bağlı olmuşdur. Ona görə onun həm musiqisi, həm də elmi irsi xalqımızın, musiqi elmimizin ayrılmaz hissəsidir, doğma irsidir.

Qara Qarayev musiqi elminə, tənqiddə, çap edilmiş sözə çox böyük əhəmiyyət verirdi. Həyatının son illərindəki müsahibələrinin birində o, tənqidçi, alim haqqında belə ifadə işlətməmişdi: “Tənqidçi gərək bir növ qızıl axtaran» olsun, qum yığınınnda əsl istedadın nadir zərrəciklərini tapmağa çalışsın. Gənc istedadları açmaq, kəşf etmək və müdafiə etmək bacarığı sənət haqqında yazan qələm sahiblərinin önəmli xüsusiyyətlərindən biri olmalıdır” [1, s.412]. Qara Qarayevin özü bu xüsusiyyətlərə malik alim idi. O, həm konservatoriya-dakı pedaqoji fəaliyyəti zamanı, həm AMEA akademiki, həm də bəstəkarlar

İttifaqının sədri vəzifəsində olarkən, neçə-neçə gənc istedadlı bəstəkarın, musiqişünasın yetişməsində misilsiz rol oynamışdı.

Qarayev sənət haqqında yazan şəxslərdə prinsipiallıq, ardıcılıq, doğruluq kimi xüsusiyyətlərini qiymətləndirirdi. O, əsl dəyərli əsərləri, təsadüfi, keçici əsərlərdən ayırmaq bacarığını da tənqidçilərin vacib xüsusiyyətlərindən hesab edirdi.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz müsahibədə Qarayev tarixən bir çox bəstəkarların publisistikayla məşğul olmalarının səbəbini maraqlı izah edirdi: bəstəkarlar «musiqi yaradıcılığında yeni məlum olmayan yollar salaraq, çap sözünün gücünü əla başa düşürdülər. Bəstəkar üçün dinləyici ilə əlaqəni itirməkdən, vakuumda qalmaqdan qorxulu şey yoxdur. Məhz ona görə bir çox musiqiçilər mətbuatda çıxış edirdilər». Qarayev məsələn, R.Şumanın Leypsikdə yeni “musiqi qəzetini” yaratmasını, F.Listin musiqi tənqidinin gözəl nümunələrini verməsini, opera janrının islahatçısı R.Yaqnerin qəzetlərdə əməkdaşlıq etməsini, rus klassikləri arasında ilk növbədə P.Çaykovskinin çox illər ərzində “Rus xəbərlərində” Moskvanın musiqi həyatı haqqında icmal çap etdiyini, bəstəkarlar S.Küi və A.Serovun eyni zamanda professional tənqidçi olduqlarını göstərmişdir.

Qarayevin fikrincə sənətkar üçün onun sağlığında qiymətləndirilməsindən sevindirici bir şey yoxdur. Bəstəkarlar, yazıçılar, rəssamlar bugünkü gün nəminə yaradırlar, - deyirdi. Gerçəkliyi əks etdirmək, onları əhatə edən insanların fikirlərini və hisslərini bədii obrazlarda tərənnüm etmək, öz dövrünün qabaqcıl ideyalarını əks etdirmək, bütün bunlar mümkün olarsa, onda onların əsərləri keçilməz dəyərə malik olub, həm müasirləri, həm də gələcək nəsillər üçün maraqlı olacaq.

Qara Qarayev 30 ildən artıqdır ki, həyatdan getmişdir. Lakin həm sağlığında, həm cismən yoxluğunda Qara Qarayevin parlaq və ecazkar musiqisinin, çoxcəhətli musiqi fəaliyyətinin, alovlu publisistikasının Azərbaycanın və dünya musiqisinin inkişafında böyük rolu şübhəsizdir.

100 yaşlı Qara Qarayev bu gün də bizimlədir!

Açar sözlər: Qara Qarayev, publisistika, dodekafoniya, ənənə, novatorluq, beynəlmillilik.

ƏDƏBİYYAT

1. Qara Qarayev: Elmi-publisistik irsi. – Bakı, 1988.
2. Qara Qarayevi anarkən (Вспоминая Кара Караева). – Bakı, 2002.
3. Кара Караев. Научно-публицистическое наследие. – Баку, 1988. (Составитель, автор предисловия и комментариев Земфира Сафарова).

Zemfira Safarova (Azerbaijan)**Gara Garayev today with us, too**

Gara Garayev's rich scientific-publicistic heritage – papers, reviews, reports, speeches, interviews, thoughts and reflections about important problems of art – nationalities, national, international, traditions, innovation and etc. give him full right to occupy an honourable place of the great scientist-thinker in the musical science of Azerbaijan. The analysis and study by the artist of many important problems of art make up a valuable conception of the scientist which is considered in the given article.

Gara Garayev's scientific-publicistic activity played an enormous role in the development of soviet and in particular Azerbaijan music art and became a valuable contribution to the history of musical thought.

Key words: Kara Karaev, publicism, dodecaphony, tradition, innovation, international.

Земфира Сафарова (Азербайджан)**Кара Караев и сегодня с нами**

Богатое научно-публицистическое наследие Кара Караева – статьи, рецензии, доклады, выступления, интервью, мысли и размышления о важных проблемах искусства – народности, национальном, интернациональном, традициях, новаторстве и т.д., дают ему полное право занять почетное место большого ученого-мыслителя в музыкальной науке Азербайджана. Анализ и изучение художником многих важных проблем искусства составляют ценную музыкально-эстетическую концепцию ученого, которая и рассматривается в данной статье.

Научно-публицистическая деятельность Кара Караева сыграла огромную роль в развитии советского и в частности азербайджанского музыкального искусства и явилась ценным вкладом в историю музыкальной мысли.

Ключевые слова: Кара Караев, публицистика, додекафония, традиция, новаторство, интернациональный.